

Yttrande

Dnr 20KS283
2020-10-29
Cecilia Vågberg
Telefon 026-179009
cecilia.vagberg@gavle.se

Kommunstyrelsen

Yttrande: Motion från Moderaterna (M) - Centrum för arbete mot våld i nära relationer

Förslag till beslut: att kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige att bifalla motionen.

Beskrivning av ärendet

En motion har inkommit från Eva Marja Andersson (M), om att kommunfullmäktige beslutar att Gävle kommun *inleder processen* med att införa en modell för myndighetssamverkan mot våld i nära relationer i Gävle, enligt den som finns i Eskilstuna och Strängnäs¹. Enheten Social hållbarhet, Styrning och stöd Gävle har beretts tillfälle att yttra sig över motionen.

Sammanfattning

För att minska våld i nära relationer krävs en långsiktig strategi med ett samverkande arbete över myndighetsgränser såväl som samverkan internt inom Gävle kommunkoncern. Det bör finnas en tydlig organisationsstruktur där kvinnofridsområdet är med i kommunövergripande styrsystem. Frågan är komplex, det är viktigt att hela kedjan är säkrad - från ett tidigt och brett våldsförebyggande arbete till behandling, stöd och skydd för våldsutsatta och för våldsutövare. Det bör utredas huruvida resurserna behöver vara samlokaliserade eller om en mer systematisk, koordinerad myndighetssamverkan behövs. Dock kan sägas att det gynnar alla inblandade med samordning. Vinsten är samordningen av resurserna, vilket skapar nytta för medborgarna, såväl som för myndigheterna.

Motionären vill att Gävle kommun påbörjar ett strukturerat samordnat arbetssätt som syftar till myndighetssamverkan, vilken finns i flera kommuner och även i Gävle kommun, men inte i den form som efterfrågas. Forskning och de som uttalat sig i yttrandet ser stora fördelar med samverkan. Exakt hur den kan se ut och organiseras, måste utgå från lokala förutsättningar och behov samt inblandade myndigheters vilja. En förstudie bör göras för att synliggöra resurser vi redan har på plats samt vilka vi saknar idag, alternativt inte är samordnade för bästa nyttjande av resurser. Där bör pågående uppdrag i kommunplanen om En kommun helt fri från våld och säkerställande av aktivt, våldspreventivt arbete² samt översynen av arbetet mot våld i nära relationer inom Individ och familjeomsorgen ingå. Hänsyn bör tas till dessa villkor.

Gävle kommun har inom ramen för Socialt hållbarhetsprogram ett omfattande kommunövergripande arbete inom våldsprevention mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Arbetet omfattar mer eller mindre alla sektorer inom Gävle kommun samt bostadsbolaget Gavlegårdarna.

¹ Bild på modell över samlokalisering *StoppCenter* längst bak

² Kommunplan med årsbudget 2020 och utblick 2021–2023, S.46

För att nå målet om att ingen ska utsättas för våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld krävs primärpreventiva våldsförebyggande insatser och tidig upptäckt. I kommunplanen har Kommunstyrelsen och Socialnämnden fått i uppdrag att ”säkerställa att kommunen bedriver ett aktivt våldspreventivt arbete och anta en strategi för hur Gävle ska bli en kommun helt fri från våld, i både nära relationer och offentliga miljöer”. Inom Valfärd Gävle ser man för närvarande över arbetet med våld i nära relationer internt inom sektorn utifrån behov och brister som framgått. Ett projekt inom individ- och familjeomsorgen med syfte att se över arbetet, föreslå organisation samt att leverera ett förslag på en sammanhållen våldsenhet ska redovisas i slutet av oktober.

Yttrandet redogör för exempel på hur andra kommuner samordnar arbetet mot våld i nära relationer och våldsprevention, som Eskilstuna/Strängnäs och Botkyrka. Men också myndigheters utredningar och rekommendationer som tex Jämställdhetsmyndigheten och SKR som gemensamt betonar vikten av Samverkan, en tydlig organisationsstruktur och våldspreventivt arbete. Brottsförebyggande rådets utvärdering av samlokaliserad myndighetssamverkan i Malmö beskrivs också.

Frågan om myndighetssamverkan är viktig då forskningen visar på nödvändigheten av samverkan för ett framgångsrikt arbete. När det gäller samlokalisering av myndigheter är den evidensbaserade kunskapen låg. BRÅ har dock en gedigen utvärdering av samlokaliseringen i Malmö som visade att man där samverkade mer frekvent då kontakten underlättades, den fysiska miljön var mer målgruppsanpassad och tillskrevs stor betydelse, bemötandet upplevdes bättre av de våldsutsatta kopplat till uppsökande, stödjande arbete. BRÅ såg dock tendenser till parallella utredningsprocesser mellan socialtjänst och polis, stödsamtalen blev inte fler än inom ordinarie verksamhet och andelen kvinnor som deltog i polisutredningen ökade inte. I Gävle finns goda exempel på välfungerade samlokaliserad myndighetssamverkan, som tex familjecentralerna i Sätra och Andersberg, BIG och Barnahus.

Med hänsyn tagen till ovan nämnda villkor om lokala förutsättningar och behov samt andra myndigheters vilja att delta, föreslår vi kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att bifalla motionen.

Utredning

Eskilstuna och Strängnäs kommuner har sedan 20 år tillbaka en övergripande styr- och ledningsgrupp där ett flertal myndigheter gemensamt arbetar för att utveckla samverkan kring våld i nära relation. De medverkande myndigheterna är socialtjänsten i båda kommunerna, Polismyndigheten, Åklagarkammaren, Frivården och Regionen. Fokus för samverkan har under åren varit på verksamheten kring Barnahus men har också möjliggjort att tillsammans driva stödgrupper för våldsutsatta kvinnor, att förövarna till viss del kunnat erbjudas stöd från kommunen genom att kommunal personal besökt våldsutövarna på polisstationen. Samverkan med frivården har också betytt att ”partnerkontakten” för kvinnorna har kunnat ske genom stödverksamheterna inom kommunerna.

Kommunernas styr- och ledningsgrupp hade under flera år uppmärksammat behovet av att bygga upp en tydligare myndighetssamverkan för hela målgruppen – både vuxna och barn där våld har förekommit i familjen, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Detta föranledde att ett projekt, med syftet att undersöka förutsättningarna för att starta ett myndighetsgemensamt center mot våld i nära relation genomfördes under 2018. Projektet möjliggjordes genom de statliga utvecklingsmedel som årligen fördelas av Socialstyrelsen för att stärka arbetet mot våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor. Projektrapporten presenterades under 2019 och har resulterat i att nya arbets sätt för samverkan mellan aktörerna har utvecklats och i november 2020 invigs det nya myndighetsgemensamma samlokaliserade *StoppCenter* som innefattar Barnahus såväl som myndighetssamverkan kring vuxna. StoppCenter ska verka som ett forum för de berörda myndigheterna, att inom sina respektive verksamhetsområden ge brottsoffer inom våld i nära

relation bästa möjlighet till medicinsk, psykosocial och juridisk hjälp. Samverkan och stödinsatser gäller även våldsutövare samt säkerhetsplanering för våldsutsatta.

I Eskilstuna/Strängnäs har man kommit fram till att samverkan blir tydligare med en samlokalisering samtidigt som kunskapen om varandras uppdrag ökar. Myndigheterna samlas kring brukarna och stödet blir mer samordnat. Samlokalisering mellan myndigheter är dock krävande att få till och innebär mycket arbete från samtliga. Projektrapporten anger inte kostnaden för ett StoppCenter, men en fördelningsmodell för samverkande myndigheter tas fram och beslutas om. Rapporten utgår ifrån de samhällsekonomiska effekter som finns för våld i nära relationer och att det kostar betydligt mer att inte göra något för att minska våldet. Nationellt finns en beräknad kostnad på 11,4 miljarder kronor per år³. Samtliga myndigheter uppger att ambitionen att satsa på en samlokalisering har grund i att det skulle medföra många vinster för de brukare som behöver stöd.

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) utvärderade 2013 den myndighetssamverkande modellen Koncept Karin i Malmö för personer som utsatts för våld i nära relationer och polisanmälda våldsutövare⁴. Det är en samverkansmodell där socialtjänst och polis är samlokaliserade och samverkar med andra berörda myndigheter och aktörer. Trots att utvärderingen är sju år gammal så är Koncept Karin fortfarande en samverkansmodell som påminner om liggande förslag. Utvärderingen har fokus på hur konceptet fungerade, vilken betydelse arbetsformen har för kvaliteten och effektiviteten i arbetet mot våld i nära relationer.

Brås generella bedömning utifrån utvärderingen är att den modell som koncept Karin arbetar efter har flera värdefulla komponenter. Det gäller främst socialsekreterarnas uppsökande, stödjande arbete, som skiljer sig från det gängse sättet att arbeta med polisanmälningar om våld i nära relationer. Den fysiska miljön med särskilt anpassade lokaler har haft stor betydelse både för kvinnorna och för barnen och den situation de befinner sig i. Det är också värdefullt att polisen och socialtjänsten är samlokaliserade, vilket underlättar kontakterna dem emellan. Jämfört med både RVC och FRV som man jämfört med i studien så samverkar aktörerna inom Karin mer frekvent både när det gäller enskilda ärenden och generella frågor rörande arbetet kring våld i nära relationer. BRÅ kom även fram till resultat som inte var lika positiva. Det kan höra ihop med att utvärderingen utfördes relativt kort efter att verksamheten startades upp. Karin når många men har inte lika många som tackar ja till fortsatta stödsamtal som RVC (Relationsvårdscenter) inom Socialtjänst som det jämförs med i studien. Karin ökade inte andelen kvinnor som deltog i utredning och utredningstiden var längre än vid polisens familje- och relationsvårdsenhet (FRV) som det jämförs med i studien. Förhoppningen var att den anpassade miljön, satsningen på bra bemötande och erbjudande om stöd och hjälp skulle bidra till att fler kvinnor skulle vilja och våga delta i en utredning.

SKR undersökte framgångsfaktorer⁵ i utveckling av arbetet mot våld i nära relationer i olika kommuner, 2016. I undersökningen kom de fram till fem framgångsfaktorer för att främja en varaktig kvalitet i kvinnofridsarbetet. Dessa är; Många vägar in, Direkt och adekvat stöd och hjälp, Integrera kvinnofridsarbetet i ordinarie strukturer, Samverkan med andra samhällsaktörer och Nationellt stöd. De beskriver samverkan som en framgångsfaktor och i Socialstyrelsens *Föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer* finns reglerat att socialnämnden ska samverka i syfte att samordna sina egna insatser samt samverka externt med andra aktörer⁶. I den praktiska samverkan handlar det bland annat om att klargöra roller, ansvar och befogenheter på respektive myndighet och

³ Statens offentliga utredningar, *Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck*. SOU 2015:55, s.106

⁴ <https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2013-03-27-utvardering-av-koncept-karin.html>

⁵ SKR, Framgångsfaktorer i kvinnofridsarbetet, en undersökning av utvecklingen av arbetet mot våld i nära relationer i kommuner <https://webbutik.skr.se/bilder/artiklar/pdf/7585-398-7.pdf>

⁶ SOSFS 2014:4, 3 kap § 8–11

organisation. Det här bidrar till en ökad samsyn kring hur stöd, skydd och behandling till våldsutsatta ska se ut.

Bland framgångsfaktorerna beskrivs också vikten av att ha en tydlig Organisationsstruktur i arbetet där Kvinnofridsområdet bör finnas med i det kommunövergripande styrsystemet. I undersökningen har en modell tagits fram som förslag på hur kommuners arbete med våld i nära relationer och kvinnofrid kan organiseras, detta utifrån varje kommuns lokala förutsättningar.

Rapporten kom 2016 och arbetet mot våld var i ett paradigmskifte. I undersökningen framkom från samtliga respondenter vikten av ett ökat och utvecklat våldsförebyggande arbete. Rapporten hänvisade då till ett Arvsfondsprojekt med tidigt våldsförebyggande arbete i fokus, med en "hela-kommunen-ansats", det som går under namnet *En kommun fri från våld*. Få kommuner hade då någon form av tidigt våldspreventivt arbete, men under åren fram till nu har flera kommuner startat upp, där Gävle kommun är en av dem.

Jämställdhetsmyndigheten har fått i uppdrag av Regeringen att lämna förslag på hur samordningen mellan olika berörda myndigheter kan stärkas⁷ när det gäller *primärpreventiva* våldsförebyggande insatser för att förebygga mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i ungas partnerrelationer. Arbetet med våldsförebyggande insatser är tvärsektorielt, vilket betyder att samverkan, engagemang och uthållighet är viktigt för arbetet. För fortsatt utveckling behöver mångfalden av insatser och sammanhang samlas och bedrivs mer samordnat. Jämställdhetsmyndigheten ska även ta fram och lämna förslag om hur det våldsförebyggande arbetet kan följas upp på kort och lång sikt.

Botkyrka kommun har sedan 2012 drivit ett långsiktigt och strukturerat våldsförebyggande arbete⁸, i samverkan mellan i första hand socialtjänst, skola, polis, det kommunala bostadsbolaget och räddningstjänst. Bland annat Vårdspreventivt center (VPC) som samverkar för att förebygga våld och ge stöd till de som blir utsatta. För snart ett år sedan, inom ramen för VPC, startade ett myndighetsövergripande center upp under samma tak för att stärka samarbetet mellan Polisen och kommunen i högre grad. Syftet var att kunna arbeta ännu bättre kring unga där det finns misstanke om kriminalitet och kring våld i nära relationer. Centret ska även fungera som plattform för unga mentorer i våldsprevention (MVP) samt att samverka med myndigheter som exempelvis Arbetsförmedlingen, Kronofogdemyndigheten och Kriminalvården ska stärkas, så också arbetet med avhoppbarverksamhet. Ett center för samverkan kring tidigt våldsförebyggande arbete och ett mer operativt arbete med våldsärenden. Genom projektet Kraftsamling samverkar också VPC tvärsektorielt med skolan, socialtjänsten och polisen. Bland annat genomförs utbildningar för förskolans personal gällande: Vad är våld, våld i nära relationer och oro för barn. Från och med i år 2020 är det obligatorisk för all personal att gå. Att följa arbetet samt att ta del av framtida utvärdering i Botkyrka är intressant och viktigt för vårt fortsatta arbete i Gävle kommun.

Inom **Socialt hållbarhetsprogram för Gävle kommun**⁹ ingår målet Gävle är en kommun fri från våld¹⁰. För arbetet finns en styrgrupp med chefer från sektorerna Välfärd, Utbildning, Livsmiljö, Styrning och stöd samt det kommunala bostadsbolaget, varifrån Gävle kommun bedriver ett våldspreventivt kommunövergripande arbete. Styrgruppen anger riktning och prioriterar, och samarbetet fungerar samordnande och kunskapshöjande i första hand avseende våld i nära relationer och våld och förtryck i hedersrelaterad kontext. Inom ramen för En kommun fri från våld har ett antal större

⁷ <https://www.regeringen.se/49eb1f/contentassets/2fb23d548ec24e40a1811a4b7da05cc2/uppdrag-om-utveckling-av-samordning-avseende-valdsforebyggande-insatser.pdf>

⁸ <https://www.botkyrka.se/kommun-och-politik/sa-arbetar-vi-med.../trygghet-och-sakerhet>

⁹ <https://www.gavle.se/service-och-information/om-gavle-kommun/samarbeten-projekt-och-sarskilda-satsningar/socialt-hallbarhetsprogram/>

¹⁰ <http://old.gavle.se/Global/Omsorg%20och%20hj%C3%A4lp/V%C3%A5ld%20och%20hot/Aktivitetsplan%20med%20uppf%C3%B6ljning%20-%20En%20kommun%20fri%20fr%C3%A5n%20v%C3%A5ld.pdf> , <https://www.gavle.se/service-och-information/om-gavle-kommun/samarbeten-projekt-och-sarskilda-satsningar/valdsforebyggande-arbete/>

våldspreventiva insatser aktualiserats; bland annat våldsprevention inom skolan, attitydförändring om våld och hedersrelaterat våld hos ungdomar och grannsamverkan mot våld. I och med Coronapandemin har utifrån behov en utökad styrgrupp formerats för återkommande lägesavstämningar kring Corona kopplat till våldsutsatthet. Här deltar utöver ordinarie styrgrupp även flera enheter på Socialtjänsten samt polisen, kvinnojouren och krismottagning för män. För närvarande ligger ett utökad uppdrag i kommunplanen till Kommunstyrelsen och Socialnämnden om att "säkerställa att ett våldspreventivt arbete bedrivs och att en strategi antas om en kommun helt fri från våld i nära relationer och våld i offentliga miljöer" att ha med i beaktande.

Välfärd Gävle har uppdraget att arbeta med "våld i nära relationer" och har identifierat olika behov och brister kopplat till organiserande av arbetet. Utifrån detta pågår för närvarande ett projekt inom individ- och familjeomsorgen med syfte att se över arbetet och föreslå organisation samt att leverera ett förslag på en sammanhållen våldsenhet. Utgångspunkterna för förslaget är: en väg in för individen, minimera antalet personer runt individen från anmälan till avslutat ärende, ingen individ ska riskera att falla mellan stolarna, vid anmälan som berör vuxna ska enheten göra förhandsbedömningen, minska kostnader för externa placeringar. Alla förslag utgår från att omfördela utifrån befintliga resurser och enheten ska ha en samlad specialiserad kompetens kring våld i nära relation.

I utlåtanden från *Enheten brott i nära relation på Polismyndigheten och Barnhus Gävleborg* ser man att behovet av en utvecklad myndighetssamverkan finns men är osäkra på hur det ska fungera i praktiken. I arbetet med vuxna kommer förmodligen en stor del av arbetet från socialtjänstens sida behöva utgöras av trygghets- och motivationsarbete för att ens komma till en anmälningsituation. De ser dock positivt på förslaget och man tolkar motionen som ett utökad Barnhus också för våldsutsatta kvinnor vilket skulle vara ett vinnande koncept. För att åstadkomma en attitydförändring mot våld hos myndigheter och befolkningen så gör *sektor Välfärd* bedömningen att samverkan kring det våldsförebyggande arbetet med insatser med unga är viktigt att satsa på och sannolikt den rätta vägen att gå. Den nya SOU-utredningen *En hållbar socialtjänst*, anger att socialtjänsten ska ha ett förebyggande perspektiv och att kommuner utvecklar sitt förebyggande arbete där flera aktörer deltar.¹¹

Det kan konstateras att arbete mot våld i nära relationer i Gävle kommun bedrivs på olika nivåer och samverkan sker i olika grad. Det blir också tydligt att för ett framgångsrikt arbete mot våld i nära relationer bör det utredas huruvida resurserna behöver vara samlokaliserade eller om en mer systematisk, koordinerad myndighetssamverkan behövs för största möjliga nytta för såväl myndigheter som medborgare.

Cecilia Vågberg
Strateg Social hållbarhet
Administrativa avdelningen

---

¹¹ SOU 2020:47 <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2020/08/sou-202047/>

Nedan illustreras brukarens flöde i ett StoppCenter Eskilstuna/Strängnäs:

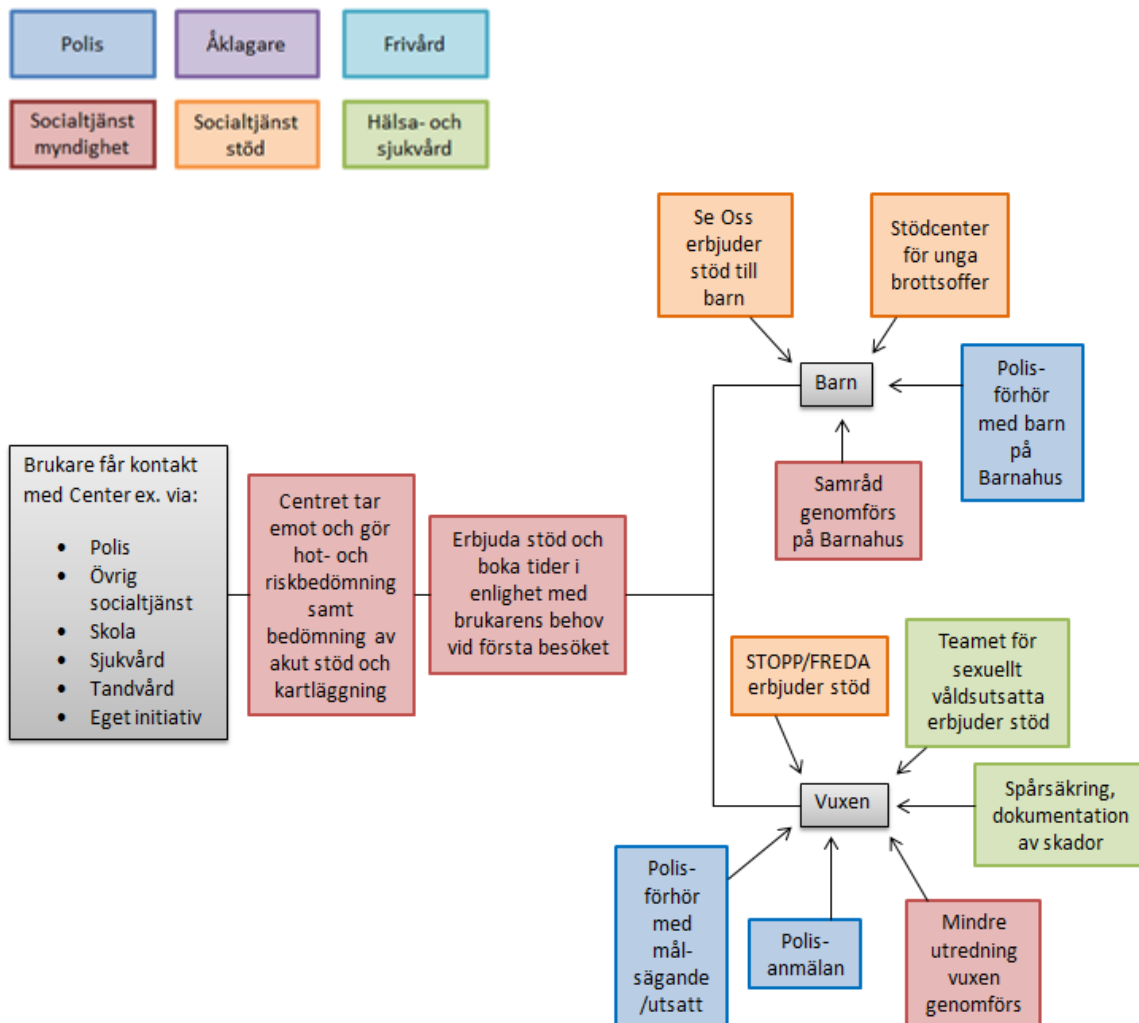

Bild 1. Eskilstuna kommun Socialförvaltningen 2019¹²

¹² Slutrapport projekt – Utredning av förutsättningarna för en bättre myndighetssamverkan och ett gemensamt Center för arbete med våld i nära relationer i Eskilstuna och Strängnäs kommuner (2019)